

Till Mark- och miljödomstolen i Vänersborg

Överklagan av Skogsstyrelsens samrådsbeslut 2020-10-13 (A36339-2020) samt 2020-10-27 (A36315-2020 och A36337-2020) ang. avverkningsanmälningar på fastigheten Mällby 1:1 i Svartedalen i Stenungsunds kommun till Mark och Miljödomstolen i Vänersborg

Överklagan – en sammanfattning

Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark överklagar rubricerade samrådsbeslut som Skogsstyrelsen tagit enligt 12 kapitlet § 6 i Miljöbalken gällande skogsavverkningar på nämnda fastighet. Vi anser att Skogsstyrelsen tagit otillräckligt samråd och hänsyn till berörda naturvärden i ärendet och i detta fall inte beaktat artskyddsförordningen för vissa särskilt utpekade och skyddsvärda Natura 2000-arter och deras livsmiljöer på fastigheten. De planerade skogsavverkningarna kommer att väsentligt att förändra naturmiljön och myndigheten borde i detta fall ha förelagt om förbud mot avverkning i rubricerade anmälningar om skogsavverkning på fastigheten. Skogsstyrelsen har inte bedömt hur vissa särskilt skyddsvärda arter (se nedan) påverkas av den planerade verksamheten och bedömt risk för skada på dessa arter enligt hänsynsreglerna i 2 kap. i miljöbalken och enligt artskyddsförordningen. Vi anser därför att Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark har rätt till överklagan av Skogsstyrelsens samrådsbeslut med stöd av vad som framgår av två domar (se även artikel 9.3 i Åhuskonventionen). Det gäller Mark- och miljööverdomstolens dom om föreläggande om skogsbruksåtgärder i den s.k. Trosaskogen och rätten till överklagan vid Svea Hovrätt 2020-10-28 (M13871-19). Det gäller även vad som anges i underinstansens, Mark- och miljödomstolen vid Nacka Tingsrätts, dom 2019-12-06 (M 8051-19) om avverkningsåtgärder och överklagningsrätten i ärendet för Naturskyddsföreningen i Sörmland. Se även citat av domskälen nedan.

Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark

Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark utgör en förening med representanter för en rad natur-, fiske-, och friluftsföreningar i delar av Svartedalen, där bl.a. Naturskyddsföreningen ingår (föreningarna i Stenungsund, Kungälv och Bohuslän). Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark bildades 1996 och har till uppgift enligt stadgarna (bilaga 6) att beakta natur-, kultur- och friluftsintrössen i Svartedalens f.d. kronoparksområden. Vi består av mellan 10 -15 föreningar och har mer än 100 medlemmar. Bara Kungälvs Naturskyddsförening har ca 600 medlemmar. Föreningens organisationsnummer är 802419 - 7306 och vi är inte vinstdrivande. Ordföranden och kassören har var för sig rätt att företräda föreningen (bilaga 6). Föreningen har naturvård och miljöskydd tillsammans med kultur och friluftsliv som huvudsyften enligt stadgarna. Vi har haft verksamhet sedan 1996 och bilägger en verksamhets-/årsberättelse för 2019 (bilaga 6). F.d. kronoparken Hålt i Spekeröd i Stenungsunds kommun, som utgörs av berörd fastighet, Mällby 1:1, har tidigare ingått som en del av statens skogar i Svartedalen. I

följande text anges den kortare benämningen ”Föreningen” i vår talan i detta överklagningsärende.

Ärendet på Mällby 1:1

Samrådsbeslutet av Skogsstyrelsen gäller tre avverkningsanmälningar (33 ha) på rubricerad fastighet. Med anledning av planerade avverkningar hemställde Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark till Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen 2020-09-10 om att vissa delar av f.d. kronoparken Hålt i Svartedalen skulle skyddas som naturreservat och att området pekats ut som Natura 2000-område. Motiv för detta framgår av föreningens skrivelse till Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen i ärendet och som bilägges. (bilaga 1). Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens svarsskrivelse 2020-11-02 (Lst: 511-42-645-2020, Sks: 2020/3389) på vår hemställan bilägges också (bilaga 2), liksom Skogsstyrelsens samrådsbeslut 2020-10-13 gällande planerade skogsavverkningar (A36339-2020) samt samrådsbesluten 2020-10-27 (A36315-2020 och A36337-2020), dvs de samrådsbeslut överklagan gäller (bilaga 3). Den nye ägaren till fastigheten har även ansökt hos Länsstyrelsen om att få anlägga en bergtäkt i ett av avverkningsområdena (A36339-2020) för att kunna bygga upp vägar för utskotning av avverkat timmer (bilaga 4 – 5). En slutavverkning har redan utförts längst i söder i området (Mällby 1:1).

Omfattande skyddsvärd skog på Mällby 1:1 och inom planerade avverkningsområden

Mällby 1:1 är en speciell fastighet såtillvida att den har utgjort en kvarvarande kronopark i statliga Sveaskogs regi med mycket stort inslag av gammal skog och med höga naturvärden. Redan 2003 föreslogs den av både Länsstyrelsen och Stenungsunds kommun som tätortsnära naturreservat, men planerna realiserades aldrig, men Sveaskog hade lagt ett omfattande frivilligt skydd på fastighetens skogsbestånd. Sveaskog sålde kronoparksområdet Hålt (Mällby 1:1) 2018 till en privat ägare, Thomas Saxborn, som inkom med avverkningsanmälningarna under augusti 2020. Inför försäljningen 2018 tog Sveaskog bort en stor andel skyddad areal i samband med antagandet av en ny skogsbruksplan. Avverkningsanmälningarna berör 33 ha med hög andel gammal skog på fastigheten. I området återfinns och berörs i nuläget 118 årig tallskog (9ha), 130 årig blandskog (äldre än 120 år är gammal skog enligt Sveaskogs definition, men därefter produktion, PG, enligt Sveaskog nya skogsbruksplan 2018), 80-årig blandsumpskog, 140-årig barrblandskog samt 75 årig granskog. Det finns några avsatta nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen, bl.a. en smal zon längs en långsträckt bäckravin, längs Nordån.

Naturvärden som berörs – arter enligt artskyddsförordningen och EU:s fågeldirektiv

Föreningen har i hemställan till Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen 2020-09-10 framfört skälen för begäran av naturreservat för vissa delar och att kronoparksområdet i sin helhet utses som Natura 2000-område. Vi har redovisat kunskapsunderlag från tidigare inventeringar och observationer av naturvärden, bl.a. särskilt skyddsvärda fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv, ett antal rödlistade arter och arter som berörs enligt artskyddsförordningen. Förutom förekomsten av gammal skyddsvärd skog har Föreningen framhållit förekomst av flera skyddsvärda EU-arter och deras livsmiljöer att *tjäder* (A108) (även tjäderspillning) förekommer i samtliga tre anmälda avverkningsområden, även spelande tjäder i A36339-2020 (118 årig tallskog), förekomst av *järpe* (A104), *spillkråka* (A236) samt *orre* (A409), även spelande orre (spelplats på mosse kloss an det avverkningsanmälda området A36339-2020). Vi bedömer att det kan finnas en tjäderspelplats i något av de avverkningsanmälda områdena. Närmare uppgifter om naturvärden som hotas av planerade avverkningar framgår av vår hemställan 2020-09-10. Där framgår även uppenbar risk för störningar och skador på

berörda fågelarter och deras livsmiljöer, och deras habitat, enligt artskyddsförordningen 4:2 och 4:4. Mällby 1:1 gränsar till Svartedalens Natura 2000 – område SE520142, där tjädern är utpekad som särskilt skyddsvärd art enligt fågeldirektivet. Vi har konstaterat vid inventeringar att arten har fått en försämrad status i den södra delen av det angränsande Natura 2000-området sannolikt på grund av att intensivt skogsbruk bedrivits i denna del under de senaste åren. Även järpen och orren har minskat i Svartedalens Natura 2000-område enligt våra fältbesök och inventeringar. Vi vill även hänvisa till habitatdirektivet 6:3, där betydande effekter och konsekvenser kan uppstå i ett Natura 2000-område till följd av planer och projekt, dvs olika åtgärder, t.ex. skogsavverkning, utanför ett skyddat område. (se även mål i EU-domstolen C 142/16 sid 29).

Ansökan om bergtäkt för uppbyggnad av vägar för planerade skogsavverkningar

Även en ansökan om en bergtäkt har inkommit på fastigheten, placerad i det område där spelande tjäder noterats, skulle medföra uppenbara risker för störningar och skador för tjäder och likaledes för orre enligt artskyddsförordningen 4:2 och 4:4 (störningar och skada). Förutom dessa fågelarter förekommer även andra särskilt skyddsvärda arter enligt artskyddsförordningen i de områden som berörs av avverkningsanmälningarna, bl.a. *Hedjohannesört* (EN), som kan finnas på fler än angivna lokaler (enligt förteckning i bilaga 1). Föreningen har fått ansökan om bergtäkt på remiss från Länsstyrelsen 2020-10-26 och vi även hunnit lämna ett remissvar 2020-11-03 (bilaga 4 - 5). Skogsavverkningar och anläggande av bergtäkt (om den beviljas) skulle medföra ökat transportbehov och bullerstörningar, även risk för ökad fragmentering och hydrologiska ingrepp, dvs risk för en kumulativ påverkan på berörda Natura 2000-arter och deras livsmiljöer. Vi har även pekat på risken för negativ påverkan för angivna arter i Svartedalens Natura 2000-område (se vidare hemställan, bilaga 1).

Otillräckliga samrådsbeslut

Föreningen anser att berörda myndigheter i samrådsbesluten inte tillräckligt belyst och bedömt risken för påverkan, störningar och skada på de angivna särskilt skyddsvärda fågelarterna (EU-arter enligt fågeldirektivet) som berörs, med hänsyn till MB 2 kap. samt enligt artskyddsförordningen. Det framgår inte hur de berörda arterna och deras livsmiljöer, t.ex. spelplatser, kan skyddas (se ovan Sks:s samrådsbeslut 2020-10-23 och 2020-10-27, bilaga 3, samt även Lnst:s och Sks:s svar 2020-11-02, bilaga 2). Vi anser att naturmiljön högst väsentligt kommer att förändras och utarmas av planerade avverkningar. Det föreligger ett otillräckligt samråd enligt 12 § 6 MB. Skogsstyrelsen borde med hänsyn till naturvärden och den uppenbara risken för skador och störningar enligt artskyddsförordningen 4:2 och 4:4 på angivna fågelarter (tjäder, orre, järpe och spillkråka) ha föreslagit ett förbud mot avverkningar (se även rättsfallet MÖD 2013:13). Det är ett otillräckligt artskydd för dessa fågelarter i samrådsbeslutet. Vi vill även peka på förekomsten av en särskilt skyddsvärd floraart, hedjohannesört, som finns i området som också berörs av artskyddsförordningen. Som nämns ovan hade Sveaskog, förutom av Skogsstyrelsen tidigare avsatta nyckelbiotoper i området, avsatt en betydande areal av motsvarande frivilligt skydd i kronoparken Hålt i sin helhet (Mjällby 1:1) före försäljningen, 25 % NO och 26 % skog äldre än 120 år. Noterbart är att Sveaskog innan försäljningen hade avsatt 9 ha (bl.a. 133-årig skog på åsen) som NO (natur orörd) i ett av områdena som avverkningsanmälts (se SKs A36337-2020. Hela det planerade avverkningsområdet A36339-2020 (8,5 ha) hade innan försäljningen avsatts för naturvård (118 årig talldominerad skog med förekomst av tjäder, spillkråka och järpe). Det visar också att Sveaskog rimligen har varit medveten om de naturvärden och Natura 2000-arter och deras livsmiljöer som fanns på Mjällby 1:1 redan innan försäljningen av fastigheten. Även den nye markägaren borde vid köpet känt till att närmare 40 % av den produktiva skogsarealen

tidigare, innan ändringen inför försäljningen, hade varit avsatt för naturvård. Föreningen har även uppmärksammat såväl Sveaskog som Skogsstyrelsen och Länsstyrelsen på naturvärdena i området sedan år 2000 och vid upprepade tillfällen begärt att området borde skyddas och avsättas som naturreservat i skrivelser 2000-09-02, 2000-10-01, 2001-02-28, 2001-09-30, 2008-11-28, 2013-06-19 samt 2013-11-07) (se även bilaga 2).

Domskäl för ett otillräckligt samrådsbeslut ett överklagbart beslut på Mjällby 1:1

I Mark- och miljödomstolens domskäl i domen angående Trosaskogen, M 8051-19 (sid 7), anges följande: ” *Mark- och miljödomstolen konstaterar att Skogsstyrelsens indirekta ställningstagande vid samrådet, även om det inte har betecknats som ett beslut, medför att de anmälda avverkningsåtgärderna får genomföras. Ställningstagandet har därmed en sådan handlingsdirigerande verkan att det utgör ett överklagbart beslut* ”.

Vid överprövningen i Mark- och miljööverdomstolen i ärendet, M 1371-19 (sid 7) anges följande: ”*Vid en prövning av en anmälan för samråd har prövningsmyndigheten, med tillämpning av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, att överväga om det finns anläggning att meddela ett föreläggande. Eftersom artskyddsförordningen är att se som en precisering av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter, måste prövningen innefatta en bedömning av hur de skyddade arterna påverkas av den planerade verksamheten (se rättsfallet MÖD 2013:13) Skogsstyrelsen har alltså haft en skyldighet att bedöma om det föreligger risk för att skada en fridlyst art och att, under vissa förutsättningar, förelägga om åtgärder. Skogsstyrelsens underlåtenhet att fatta beslut om försiktighetsmått etc., måste, enligt Åhuskonventionen, kunna bli föremål för överprövning. Vid en konventionskonform tolkning av 16 kap. 13 § miljöbalken får Naturskyddsföreningen därför anses ha rätt att klaga på Skogsstyrelsens beslut i detta fall* ”.

Begäran av Föreningen om rätt att överklaga otillräckliga samrådsbeslut

Klagande: Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark, Kåre Ström, ordförande, tel. 0737-723204, karestrom@telia.com.

Yrkande: 1. Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark yrkar på att få rätt att överklaga otillräckliga samrådsbeslut av Skogsstyrelsen avseende planerade avverkningar på fastigheten Mjällby 1:1 i Stenungsunds kommun, Sks 2020-10-23 (A36339-2020), Sks 2020-10-27 (A36337-2020 och A36315-2020)

Yrkande: 2. Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark yrkar på förbud mot avverkning i de ovan nämnda avverkningsanmälda områdena Sks 2020-10-23 (A36339-2020), Sks 2020-10-27 (A36337-2020 och A36315-2020).

Yrkande: 3. Föreningen yrkar även på ”ett förordnande om att förbjuda avverkningen under tiden som överklagandet prövas”.

Grund: Grund för ändringen är otillräckliga samrådsbeslut enligt 2 kap. och 12 § 6 i miljöbalken vad gäller risken för påverkan, skada och störningar på särskilt skyddsvärda fågelarter (EU-arter enligt fågeldirektivet), tjäder, orre, järpe och spillkråka samt även gällande den skyddsvärda hedjohannesörten. Det är dessa arter och deras livsmiljöer som berörs med hänvisning till miljöbalkens hänsynsregler (2 kap.) och till artskyddsförordningen 4:2 och 4:4. Artskyddet har inte beaktats för dessa fågelarter och deras livsmiljöer i samrådsbesluten, där dessutom tjäder och järpe har fått en försämrad status i södra delen av Svartedalens Natura 2000-område, sannolikt på grund av de senaste årens omfattande

skogsavverkningar. Mällby 1:1 utgör en viktig länk till det intilliggande Natura 2000-området och behöver förstärkas, men riskerar att ytterligare utarmas av de planerade skogsavverkningarna. Även dessa arters livsmiljöer påverkas negativt, och t.ex. 120 tallskog med förekomst av tjäder och spelande tjäder bör överhuvudtaget inte avverkas alls. Det är viktigt att påpeka att artskyddet gäller oavsett vem som är markägare, inte bara Sveaskog utan även en privat markägare.

I sak: Skogsstyrelsen har visserligen föreskrivit om viss smärre hänsyn till kulturobjekt, beaktat branter, zoner till vatten och mossar samt smärre skogsbestånd och träd, men inte tagit hänsyn till de angivna fågelarternas förekomst, livsmiljöer och olika habitat, tex spelplatser, som borde inventeras och otillräckligt utrett påverkan och konsekvenserna för arterna vid dessa omfattande avverkningar, vilket även gäller för hedjohannesörten. Två av de planerade avverkningsområdena var nästan i sin helhet avsatta för naturvård av Sveaskog innan försäljningen till den nye ägaren. Vi bedömer att det blir stora förändringar av naturmiljön med uppenbar risk för utarmning, fragmentering, störningar och skada på dessa arter och deras livsmiljöer. Tjäderpopulationen riskerar att helt försvinna från området. Det gäller även järpe och orre. Skogsstyrelsen har skyldigheten att bedöma om det föreligger risk för skada på särskilt skyddsvärda arter enligt artskyddsförordningen, och borde i detta fall ha förelagt om förbud mot avverkning. Artskyddet har inte beaktats i samrådsbesluten. Därmed anser vi att föreningen har rätt att klaga på Skogsstyrelsens beslut.

Skogsstyrelsen har i samrådsbeslutet inte beaktat det tidigare mer omfattande skyddet i området då Sveaskog var ägare till fastigheten. Dessutom tillkommer osäkerheten beträffande planerad bergtäkt på fastigheten för uppbyggnad av utskotningsvägar för avverkat timmer. Den planerade bergtäkten är placerad i äldre tallskog där spelande tjäder har observerats och som ligger intill spelplats för orre och revir för järpe, vilket kommer att medföra än större påverkan på de särskilt skyddsvärda fågelarterna genom bl.a. störningar av buller och transporter (se även redovisning ovan).

Kungälv den 10 november 2020

Kåre Ström
Ordförande i Rädda Svartedalen
Tvetgatan 277
442 33 Kungälv
Tel: 0707-723204, e-post: karestrom@telia.com

Stig Johansson
Sekreterare i Rädda Svartedalens vildmark
Munkegårdegatan 355
44241 Kungälv
Tel: 076 3464515 e-post: andolf@tele2.se

Bilagor

Bilaga 1. Hemställan om att peka ut f.d. kronoparken Hålt i Spekeröd i Svartedalen till Natura 2000-område och bilda naturreservat i området. Skrivelse **Hålt 2020-09-10** från Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark.

Bilaga 2. **Svar begäran** om Att f.d. kronoparken Hålt i Svartedalen ska skyddas som naturreservat samt pekas ut som Natura 2000-område. Svarsskrivelse av Länsstyrelsen 2020-11-02 (Lst 511-42645-2020), (Sks: 2020/3389)

Bilaga 3 **Komplettering** av skivelse 10 september 2020, som berör f.d. kronoparken Hålt i Spekeröd i Svartedalen. Diarie nr.42645-2020

Bilaga 4. Samråd om skogsbruksåtgärder 2020-10-09 (A 36339-2020), 2020-10-09 (A36315-2020) och 2020-10-09 (A 36337-2020)

Bilaga 5. Begäran om synpunkter angående anläggande av husbehovstäkt på fastigheten **Mällby 1:1**, Stenungsunds kommun (Meddelande 525-42610-2020).

Bilaga 6. Synpunkter på anläggande av **husbehovstäkt på Mällby 1:1** i stenungsunds kommun, remiss till Länsstyrelsen från Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark. Remissvar 2020-11-01.

Bilaga 7. Uppgifter om Föreningen Rädda Svartedalens Vildmark, stadgar, konstituerade styrelsemöte 2020